

weekend

“Ook als je als kunstenaar geen AI wilt gebruiken, moet je weten wat het kan”

INTERVIEW NIX Striptekenaar Nix heeft de wereld verrast en sommige collega's geschokt: hij is voortaan doctorandus in AI en gaat werken aan geavanceerde AI-modellen. Om tekenaars en animatoren te helpen, zegt hij, niet om hen te vervangen.

Marnix Verduyn, beter bekend als Nix, praat even bevroren over artificiële intelligentie als over het vak van striptekenaar. En, wat nog zeldzamer is: met evenveel kennis van zaken. “Ik ben gefascineerd door de wiskunde die erachter zit”, zegt hij. “Het is zo ongelooflijk mooi als je er een beetje inzicht in krijgt.” Maar evengoed mist hij de geur van papier en inkt, nu hij zijn strips al jaren op een digitaal tekentafel maakt. In zijn studio tellen we vijf computerschermen, op de tekentafel liggen nog potloden en pennen en staat een potje inkt.

Nix was al met AI bezig vóór hij voltijds tekenaar werd. In 1992 studeerde hij af als

burgerlijk ingenieur met een eindwerk over AI. Hij was toen al dolenthousiast over die technologie, maar al snel bleek dat de wereld er niet klaar voor was: de computers waren te traag. “Ondertussen had ik al veel werk als tekenaar, onder andere voor *De Standaard* en *De Morgen*. Op een bepaald moment maakte ik de keuze. Ik heb strips, cartoons, tekenfilms en interactieve tentoonstellingen gemaakt. Ik heb een heel interessant pad bewandeld.”

Maar nu is AI terug. En Verduyn ging weer naar school. “Eerst deed ik een postgraduaat aan de Erasmus Hogeschool. Ik vroeg mij af of dat nog zou lukken, weer studeren, maar ik zou het iedereen aanra-

den. Je kijkt naar je studies met een heel andere blik – in elk geval met meer plezier. Vroeger was het toch een beetje van moeten, nu was het van willen.”

“Tijdens dat postgraduaat kreeg ik de smaak van AI te pakken, maar in de opleiding zat te weinig wiskunde. Er werd niet uitgelegd hoe het eigenlijk werkte. Daarom ben ik Master of AI gaan studeren aan de KU Leuven, terwijl ik nog halftijds werkte.”

Sinds 1 januari is Verduyn vier dagen op de vijf AI-onderzoeker. Vijf jaar lang zal hij, voor een doctoraat, werken aan twee AI-projecten: een systeem dat strips helpt inkleuren en een ander systeem dat voor tekenfilms “in between” tekeningen (die zorgen voor een vloeiende beweging) helpt te maken. Tussendoor blijft hij wel *Buurtpolitie*-strips aansturen en gaat hij nog scenario's schrijven voor *De Kiekeboes*.

“Ik besef dat dit een uniek moment is waarop ik eindelijk mijn twee passies kan combineren: het wiskundige en het creatieve. Maar dat kon alleen als ik een industriële partner vond, en dat zijn Standaard Uitgeverij en Studio 100 geworden. In overleg met hen en de professoren hebben we dan die twee onderwerpen gekozen.”

Laten we wel weten: de bedrijven kijken naar AI omdat ze geld willen besparen, niet?

“Zij willen een probleem oplossen. De Standaard Uitgeverij krijgt heel vaak de vraag om een nieuwe stripreeks te maken rond een mediafenomeen of een zanger of zangeres die het goed doet. Maar ze kunnen daar niet altijd op ingaan. Het is zo'n

arbeidsintensief manueel proces dat het al gauw zes maanden duurt voor er een product ligt, en dan kan het al te laat zijn. Ze willen dus gewoon sneller kunnen reageren. Dat hoeft geen arbeidsplaatsen te kosten. Integendeel: als er meer reeksen komen, kunnen ze misschien ook meer mensen aannemen. Maar het is logisch dat iedereen een beetje in een kramp is geschoten, als je ziet wat AI allemaal kan. Vooral dan die tekst-naar-beeld-modellen zoals Dall-E, want daarover gaat de angst: je schrijft een simpele zin en je krijgt een prachtig afgewerkte tekening terug.”

Wat is de meest negatieve reactie die je hebt gekregen op je plan?

“Vanuit de kunstwereld kreeg ik toch kritische bemerkingen. Iemand vroeg: ‘Wie is hier nu eigenlijk mee gebaat? De lezer? De kunstenaar?’ Toen heb ik uitgelegd dat we niet bezig zijn met een ‘alles of niets’-aanpak van die generatieve tekst-naar-beeld-modellen. Wij gaan de kunstenaar ondersteunen in het creatieve proces, waarbij we de saaie stukken overnemen. Zoals het inkleuren van vlakken.”

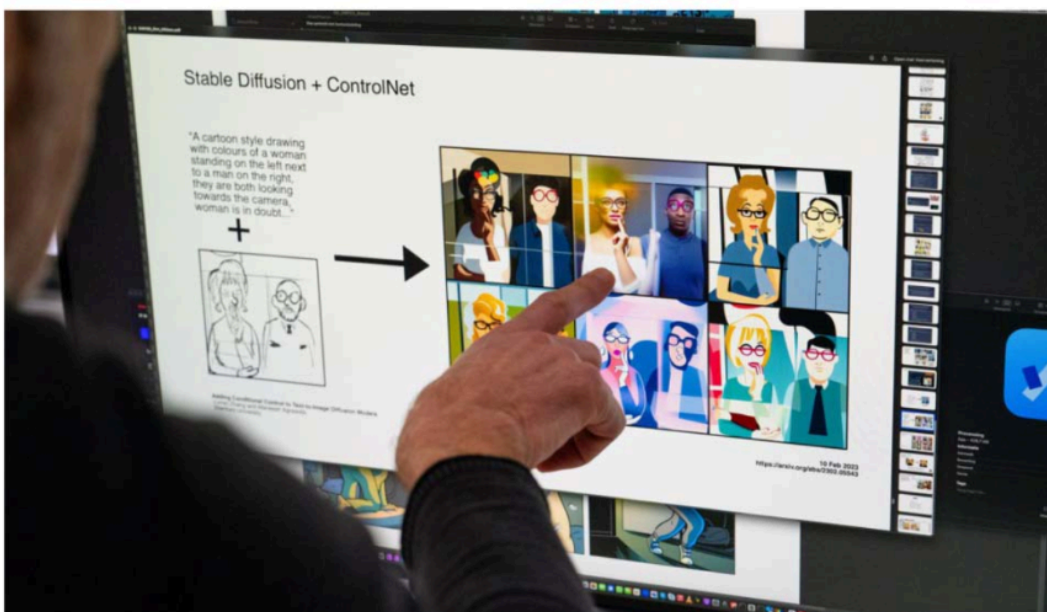
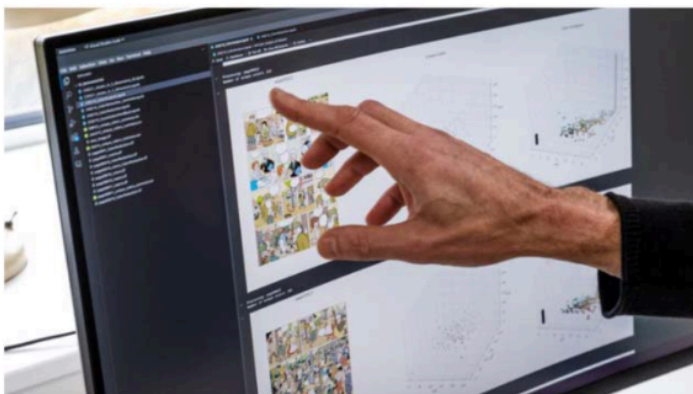
“Ik werk aan AI die een ondersteuning is. Net zoals mijn digitale tekentafel een ondersteuning is. Ik teken natuurlijk veel liever op papier, dat is tactiel veel interessanter, met je hand die op het papier rust en met de geur van het materiaal. Dat is fijner dan de hele dag met je hand op een plastic scherm, maar dat laatste gaat wel twee keer sneller. En dan is de keuze snel gemaakt, als je vier boeken per jaar moet maken.”

“Ik werk aan AI die een ondersteuning is, net zoals mijn digitale tekentafel een ondersteuning is. Ik teken natuurlijk veel liever op papier, maar digitaal gaat het sneller”

“AI zal ook zoiets doen: het proces versnellen. Maar je blijft als kunstenaar nog wel verantwoordelijk voor het creatieve stuk. We werken twee dagen aan een pagina en sommige delen van dat werk zijn gewoon saai: repetitief klikken op vlakken en die dan inkleuren met de juiste kleur. Bijvoorbeeld voor *Buurtpolitie*: dat zijn allemaal agenten, dus die moeten allemaal een blauw kostuum aan hebben.”

“Ik werk al tien jaar volledig digitaal. In de VS en Japan is dat bijna altijd zo, bij ons gebeurt het vooral voor de grootste reeksen, waarvan vier of zes boeken per jaar verschijnen en waaraan meerdere mensen werken.”

“Voor mijn strips hou ik nog altijd de zaak onder controle, als een orkestmeester. Ik schrijf het scenario, maak het storyboard, de ruwe schetsen. Iemand anders maakt daar dan mooie schetsen van in pot-

Nix: “Ik ben gefascineerd door de wiskunde die achter AI zit.” © Fred Debrock

Nix: "Wij gaan AI vooral inzetten om de saaie delen van het tekenproces over te nemen, zoals het inkleuren van vlakke kleuren." © Fred Debrock

lood – virtueel potlood. Dan zet iemand daar – ook virtueel – inkt op en vervolgens brengt iemand de vlakke kleuren aan. Dan zet nog iemand anders daar kleureffecten op, licht en schaduw en zo. Nu ik aan dit doctoraat werk, heb ik nog wat meer taken aan anderen moeten doorgeven. Er zijn gelukkig zeven dagen in een week."

Zijn er momenten geweest waarop je zelf schrok van de vooruitgang die AI maakt?

"Ja, ik heb vaak kippenvel gehad. Bijvoorbeeld toen ik voor het eerst beelden van Dall-E zag. Er was toen dat beeld van een 'avocado stoel'. Stel dat je voordien zo'n beeld had willen ontwerpen, dan had je een team van vijf of zes mensen nodig. Eerst zou je brainstormen: hoe maken we een stoel in de vorm van een avocado? Dan zou je schetsen maken en dan misschien een prototype. En dan moest je er een foto-graaf bij halen in een studio met goede belichting om wat foto's te maken. Nu is het één druk op de knop. Ik dacht: wow, hier gaan veel jobs sneuvelen. Onlangs had ik dat opnieuw met Sora (de nieuwe video-generator van OpenAI, die op basis van een prompt haarscherpe video's maakt, red.). Ik ga mij altijd het moment herinneren waarop ik dat voor het eerst zag."

"Strips en tekenfilms maken is een ontzettend prettig beroep. Ik heb het 25 jaar lang met veel plezier gedaan. Als ik een hele dag getekend heb aan een pagina en die is gelukt, voel ik mij goed. Het zat in mijn hoofd en ik heb het eruit gekregen. Ik denk niet dat ik mij zo ga voelen als ik een dag heb liggen 'prompten' om diezelfde pagina of diezelfde moppen eruit te krijgen."

"Gelukkig kan dat voorlopig nog niet. Ook niet met Sora. Je kunt wel spectaculaire dingen creëren, maar het is totaal onbestuurbaar. Bij het maken van een film gaan

aan een bepaalde scène uren discussie vooraf, denkwerk over hoe het er precies moet uitzien. Alles moet kloppen: het personage, hoe die acteert, de achtergrond, de belichting. In een strip wordt over elk vakje nagedacht. We laten niets aan het toeval over. En dan is er het probleem van coherentie: in de volgende scène wil je dezelfde acteurs en hetzelfde decor, en daarin slaag je met die AI-systemen niet."

Humor komt ook maar moeilijk uit generatieve AI.

"Die taalmodellen voorspellen het meest waarschijnlijke gevolg en humor is iets onverwachts. Ik heb al vaak geprobeerd om met ChatGPT een mop te bedenken. Dan krijg je doorsnee Amerikaanse moppen zoals in derderangs tv-series. Want daar staat het internet vol van en dat is het meest voorspelbaar. Een onverwachte twist kun je moeilijk krijgen."

"Ik zie heil in een authenticiteitslabel: 'Dit is gemaakt door mensen.' Zoals een label voor biovoeding"

Maar als je nu net zo'n scenarist bent van een derderangs Amerikaanse tv-serie, word je wel overbodig.

"Dat klopt. En dat is wat Ai Weiwei zegt: 'Alle kunst die kan worden gegenereerd door AI, is niet meer relevant.' Hij zegt dat als Picasso en Matisse nu zouden leven, ze iets heel anders zouden maken."

Is dat niet vergelijkbaar met wat er met de

schilderkunst gebeurde nadat de fotografie werd uitgevonden? Plots werd iets exact afbeelden veel minder relevant, en je kreeg het impressionisme.

"Men dacht toen dat kunst dood was, maar nee, de kunst ging net een veel interessantere richting uit. Dat zou nu ook wel eens kunnen gebeuren."

Jij beperkt je tot het automatiseren van wat je "saaie" klussen noemt. Maar voor sommige mensen is dat deel nu net hun vak, niet?

"Ja, ik heb mensen in mijn ploeg die met inkten en kleuren hun geld verdienen. Voor hen is dat natuurlijk een probleem. Ik denk dat er voor kunstenaars maar één oplossing is, en dat is heel flexibel zijn: je aanpassen aan wat er gebeurt. Want één ding weet ik wel: AI is er en zal niet meer verdwijnen. Als je het niet wilt gebruiken, moet je toch minstens weten wat het kan. Want uiteindelijk wordt AI wel een concurrent voor je."

De technologie maakt grote sprongen. Het lijkt onafwendbaar dat op een bepaald moment een prompt volstaat om het 400ste album van Suske en Wiske te maken.

"Als ik er nu geld op zou moeten inzetten, zou ik zeggen: ja, dat komt eraan. Ik vermoed dat er op een bepaald moment een shift komt, waarbij je mensen hebt die nog op de ambachtelijke manier werken, zoals je nu nog altijd tekenaars hebt die op papier werken. Maar ik denk dat je op dat moment ook heel wat mensen zult hebben die alles laten bedenken en uitvoeren door machines. Er zal nog een maker zijn die het allemaal aanstuurt, maar niet alle ideeën zullen van hem zijn, misschien zelfs zo goed als geen meer. Tenzij we die fase ook nog voorbijgaan en AI volledig autonoom

Wie is Nix?

- Geboren in 1969 als Marnix Verduyn
- Studeerde aan de KU Leuven voor ingenieur elektrotechniek
- Boekte succes met de *Kinky & Cozy*-strips
- Scenarist en tekenaar van de strips van *De Buurtpolitie*
- Scenarist van de nieuwe *De Kiekeboes*-strips

een product zal creëren dat goed is."

Heeft iemand een boodschap aan een strip of muziek of een roman die geschreven zijn door een machine?

"Als ik luister naar een stuk muziek of ik lees een boek, dan is dat een vorm van communicatie tussen kunstenaar en kunstliefhebber. Iemand heeft iets gevoeld, gedacht, of beleefd, en hij wil mij dat in deze vorm vertellen. Als het gewoon gegenereerd is ... Tja, ik weet hoe genereren werkt: dat is wiskundig. Daar zit geen gevoel in. Het imiteert gewoon gedrag en het wordt daar heel erg goed in. Natuurlijk kun je zeggen: als je het niet weet, maakt het dan eigenlijk een verschil? Maar ik zal altijd willen weten: wie heeft dit gemaakt?"

"Mensen kunnen zien terwijl ze kunst maken, zal aan belang winnen. Een jazz-groep die optreedt in een klein zaaltje, kan van onschatbare waarde worden. En iets vergelijkbaars kan je doen met tekenen."

"Ik zie wel heil in een soort authenticiteitslabel: 'Dit is gemaakt door mensen.' Een beetje zoals een label voor biovoeding. En dan maak je zelf de keuze. Dan weet ik zelf wel waarvoor ik ga, als ik kunst wil consumeren of een film wil bekijken."

Dominique Deckmyn